

DIRECTOR
Dr. AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:
Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
învoială

Unitatea

REDACTOR
Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foaie bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Preoții judecători?

— Câteva observațiuni pe marginea unei propuneri interesante —

(=). In „Națiunea Română“ dela Cluj (13. 4. 37) cineva, iscălit At. M., face propunerea surprinzătoare, ca preoții din sate să fie investiți cu putere legală de judecători, constituind un fel de primă instanță pentru litigiile credincioșilor lor.

Temeiurile pe cari razimă această sugestie sunt, dacă nu în totul concludente, în tot cazul destul ponderoase. — Bântuie în satele noastre o adevărată plagă a proceselor. Magistratii nu le mai prindesc și, în chip fatal, le judecă târziu și superficial. Oamenii își mănâncă banii și vremea fără nici un folos. Pe deasupra, dușmăniile și vrăjmăsiile sporesc. — Ajutorul preotului ar fi, aci, de neprețuit. Prin însăși misiunea lui, el e judecător născut al enoriașilor. E făcător de pace. Are prestigiu necontestat. Își cunoaște oamenii până în rărunchi și n'are nevoie de nici un aparat costisitor pentru a afla adevărul deplin în chestiunea litigioasă. Are deci toate posibilitățile pentru a face o pace ori o judecată dreaptă, rapidă, lefină și cu autoritate nediscuțată. În realitate, preotul și face acest lucru în nenumărate cazuri. Se știe doar că evreii, de ex. nu se judecă între ei decât la rabin. La fel mulți dintre preoții noștri împlinesc de pe acuma adevărată slujbă de judecători. De ce să nu se dea, evident după toate precizările necesare, existență legală unei stări de fapt firești? Ar fi un bine și pentru oameni și pentru judecătorii!

Este, fără îndoială, mult adevăr în această argumentație. Preotul este, prin însăși misiunea sa, apostol al păcii în înțelesul ei întreg. Este omul dreptății. Are toate calitățile pentru a face judecată dreaptă. În primele veacuri așa și era. Se da, pe atunci, ascultare întregă directivelor din scrisoarea I către Corinteni a sf. Pavel (6, 1—6), care nu voia ca „sfinții“ să-și ducă judecățile lor, fie și lumești, în fața autorităților păgâne. Indemn care nu era, de altfel, decât o aplicare practică a principiului dat de Mântuitorul: „Iară de-ți va greși ție fratele tău... spune-l Bisericii“ (Mt. 18, 15—17). Firește, totul răzima pe conștiința părților, statul păgân fiind dușman pe față noii religii. După încreștinarea statului însă, situația s'a schimbat radical. Erau creștine și autoritățile civile. Totuși creștinii au continuat, în bună parte, obiceiul de a duce în fața episcopului și procesele lor de natură civilă. Statul nu numai că nu s'a împotrivit, ci a căutat să profite de această împrejurare. Constantin cel mare, la 321, a decis să fie executate de către autoritățile de stat sentințele date, în orice fel de cauze, de către un episcop liber ales de părți. La 331 a sporit această putere judecătorească, dând și numai uneia din partidele litigante dreptul să

facă apel la un episcop, în orice stadiu al procesului.

Nu mai continuăm însă cu istoria. Se știe doar, că în curând această putere a început a fi redusă. În cursul veacurilor următoare, tendința în evoluția vieții publice a fost sporirea continuă a puterii de stat, până la eliminarea totală a Bisericii din acest domeniu. S'a ajuns chiar până la desființarea privilegiului străbun al clerului de a fi judecat exclusiv de forurile bisericești. Puterea profană, deplin laicizată, și-a arogat uneori și dreptul abuziv de a judeca și cauzele cu caracter strict bisericesc și spiritual.

Cam aci ne găsim noi astăzi. Întrebarea e: se mai pot întoarce vremile înapoi? Credința noastră este că nu. Statul, centralist până la hipertrofie, cu tendințe tot mai vădite de totalitarism, nu se gândește la o împărțire a puterii sale. De altă parte, Biserica n'ar putea consimți ca slujitorii altarului să se prefacă în judecători de stat, în paguba misiunii lor duhovnicești. Asta ar fi, pentru preot, un nou oficiu, greu compatibil cu misiunea lui primordială. Dela participarea la procese criminale, ca judecători, preoții sunt din capul locului opriți prin canoane. Dar și judecarea, din încredințare oficială, de stat, a proceselor de altă natură, fie și bagatele, ar crea pentru preot nenumărate greutăți și neajunsuri. I-ar aduce ponoase și dușmăni. Spre paguba vădită a misiunii sale.

De aceea, nu credem că ar putea fi vorba de o investire oficială a preotului cu putere de jurisdicție civilă. Ceeace nu însemnează însă că nu-i rămâne, totuși, preotului un rol de prima importanță în acest domeniu. El are cuprins în slujba lui. El va deprinde cu rod tot mai mare dacă va fi ajutat de către puterea Statului. Cum?

Religia creștină îi învață pe oameni să fie buni și drepecți, blânzi și iertători. Creștinul bun nu numai că nu face strâmbătate, ci mai bine rabdă paguba și nedreptatea (1 Cor. 6, 8). — Aceste învățături le propovăduiește preotul. În plină concordanță cu evanghelia prin urmare, el va trebui să lucreze pentru scoaterea din lume a proceselor. Ori cel puțin pentru reducerea lor. Și, ținând seamă de pacostea noastră națională, va trebui să stăruie astăzi cu deosebită putere în combaterea acestui rău. Să arate credincioșilor marea nebulie și răutate a acestei patimi. Să-i facă să înțeleagă cât e de cuminte vorba din bătrâni: mai bine o pace strâmbă decât o judecată dreaptă!

Pe deasupra, preotul zelos va câștiga din zi în zi tot mai mult încrederea și iubirea enoriașilor. Va face din parohia sa o adevărată familie, care îl va asculta ca pe adevăratul ei

„Părinte“. Va avea astfel puțința să împace, în fașe încă, sumedenie de neînțelegeri cari altfel ar lua drumul advocaților și a desbaterilor judecătorești. Dar tot acest lucru se face părințește. Nu cu codul de legi civile și cu articolii codului penal. Ci judecata lui va fi căutată și urmată de bună voie, din conștiință.

În loc să-l îmbrace, deci, cu roba de magistrat, altceva este ceea ce trebuie să-i dea Statul preotului. Să-i dea sprijinul și concursul întreg pentru o cât mai desăvârșită rodnicie a activității preoțești, care în chip firesc aduce pacea, descongesează tribunalele și depopulează închisorile. Să asigure Statul preotului o *existență omenească*, demnă cu situația lui. Una care să-i elibereze toate puterile de sub apăsarea traifului de toate zilele, spre a le putea închina în întregime sufletelor. Să sporească Statul, în toate chipurile, autoritatea și prestigiul clerului. Să scoată, între altele, pe preot de sub puterea judecătorilor lumești, restituind în vechea plinătate „privilegiul forului“, în temeiul căruia preoții nu pot fi duși și judecați de către mirenii; ci dacă sunt plângeri împotriva lor, apoi să-i judece autoritățile bisericești. Cam așa, măcar, cum era în timpul lui Iustinian (Nov. 123 c. 8). Să lase în puterea exclusivă a Bisericii judecarea tuturor lucrurilor cu caracter bisericesc, cel puțin așa cum prevedea codul lui Theodosiu (L. 1 de relig. XVI, 11). Și, mai pe sus de toate, să dea tărie și prestigiu întregii instituții care e Biserica, respectându-i drepturile. Să dea putere întregului complex de norme de viață propovăduite de ea prin aceea, că își potrivește legile sale după comandamentele divine și nu legiferează nimic împotriva lor. Nici avort, nici divorț, nici altele de acest fel. Ci să lase în competența Bisericii cel puțin chestiunile cari privesc căsătoria, sanctuarul clădit și sfințit prin puterea unui sacrament rânduit de Hristos.

Ajunge să facă Statul atâta. Și nu va avea să se plângă de urmări. Se vor împușina fără îndoială pările, se vor descongesea judecătorii. Și va fi mai multă pace între oameni, și mai multă bunătațe! — Și dacă e vorba de ușurarea judecătorilor prea încărcate astăzi, se mai poate face ceva: să nu se mai trimită la justiție toate fleacurile. Ci să se dea primăriilor și administrației dreptul de a judeca contravențiile și procesele bagatele. — Dar asta e altă latură a problemei. De care nu ne ocupăm.

Greșeli contra neamului. Revista pentru popor a Fundației culturale „Principele Carol“, „Albina“, urmărește, de sigur, scopuri admirabile. Păcat că nu tot ceea ce se tipărește în paginile ei bogate corespunde acestor finte. Ci se scriu acolo, nu odată, lucruri negândite, în plină contradicție chiar cu rosturile revistei. Iată ce se poate citi, de ex. între altele, în numărul din 12. 3. 37, la pg. 148, sub titlul „Biserică nouă“:

Pe apa Vișeului, în țara Maramureșului, se află târgușorul Vișeului-de-Sus. Acest târgușor are o populație de aproape 14.000 de locuitori: Români, Unguri, Nemți, Evrei. Români sunt vreo 300 de familii, adică 1000 de suflete. Prin stăruința și râvna ieromonahului Sebastian Săracu, aceste familii au trecut de la uniție la ortodocși, alcătuind o parohie ortodoxă. Odată cu această trecere s'a ivit și marele greu: construirea unei biserici ortodoxe. Această biserică s'a început însă în 1933 cu sprijinul ofițerilor grăniceri și al trupei, cari au dăruit meșteri și bani — 400.000 lei — pentru ridicarea dumnezeescului locaș. În curând se va înălța în înstrăinatul Maramureș încă o biserică de închinare, care va strânge în juru-i fiii risipiți.

Rândurile sunt, fără discuție, revelatoare. Lasă să se întrevadă, așa ca prin sătă, forțele ascunse prin cari încează ortodoxia în Maramureș. Dar nu la acest aspect al lucrurilor vrem să ne oprim acum. Ci la latura națională a informației. Ea prezintă, perfect fals, Maramureșul drept un colț de țară „înstrăinat”. Evident, spre bucuria dușmanilor neamului. De ce? Numai dintr'o foarte păcătoasă râvnă proselitistă, pentru care adevărul și interesele neamului trec, se vede, în planul al doilea. A făcut o faptă laudabilă și românească *Prsf. Alexandru al Maramureșului*, care numai decât a atras atențiunea dlui director al revistei „Albina” asupra acestui lucru. P. S. Sa scrie, între altele, următoarele rânduri de reținut:

„În fața acestor șire adânc nedrepte și jignitoare, îmi permit a vă întreba pe D-Voastră, Domnule director — care cunoașteți și Maramureșul — cui folosește și ce interes național ori cultural se promovează prin aceea, ca acest românesc colț de țară (aș spune cel mai românesc dintre toate câte s'au alipit țării mame) să fie prezintat ca „înstrăinat”? Și cui folosește apoi afirmația că dintre cei aproape 5000 Români din Vișeu de sus numai cam 1000 (corect aproape 800): cei „treceți deia uniție la ortodoxie” sunt români, iar restul de peste 4000, cari înțeleg să-și servească acolo neamul și țara rămânând în „uniție”, sunt lăsați să îngroașe, acolo la graniță, numărul minorităților etnice? «Râvna» ortodoxă a bietului ieromonah Săracu putea fi, cred, pusă în suficientă lumină și fără a fi fost prinsă în cadrul, profund regretabil și direct potrivnic intereselor neamului, ce i-s'a dat”.

Revărsări ale harului. Paresimile, și toate posturile, sunt dintre cele mai binevenite timpuri pentru temelnice primeniri sufletești. Răbojurile misiunilor populare ținute în aceste răstimpuri sunt cele mai bogate în încreștări de haruri. Cum se poate vedea și din următoarele informații ce avem mai nou:

În eparhia de Nord s'a făcut parte de primeniri sufletești pe calea misiunilor populare parohiale: Breb, Lechința, Leordina și Măghieruș. La Breb cuvântul Domnului l-a vestit pâr. Ioan Medan din Mănăstir; la Lechința pâr. Titu Borca din Prilog; la Leordina pâr. Gh. Marian din Bozinta Mare, iar la Măghieruș pâr. Titu Berinde din Sighet III. Roada osteneților misionare a trimișilor Reuniunii de Misiuni eparhiale și a fraților în Domnul cari l-au ajutat la ascultarea spovedaniilor, a fost din cale afară bogată: la Breb aproape 1000 mărturisiri și cuminecări; la Lechința 1066; la Măghieruș 598 și foarte multe și la Bozinta. — De reținut și amănuntul că la Măghieruș 40 de bărbați s'au legătuți printr'o declarație făcută și în scris că, toată viața lor, se vor cumineca în fiecare lună cel puțin odată.

În Arhidieceză s'au ținut misiuni populare în *Maloreștii* pâr. Ioan Mihăilașu. Apostolia cuvântului a săvârșit-o pâr. Dr. Septimiu Todoran, prof. la Academia Teologică. S'a înregistrat și aci o mulțime de mărturisiri și cuminecări ce a întrecut așteptările. — Lăudat să fie Domnul pentru toate!

Conștiința preotească

În primul moment am avut gândul să nu răspund articolului „Simțul datoriei” al pâr. Oct. Popa, spunând tot ce am avut de spus și fixându-mi atitudinea față de cele scrise printr'un articol anterior. Asupra acestora nu mai revin.

Dacă, totuși, m'am decis a scrie cele ce urmează, o fac pentru motivul, că nu mă mulțumesc lămuririle primite în articolul pâr. Oct. Popa amintit mai sus și cele scrise de Sf. Sa nu justifică câtuși de puțin expresiile și calificativele cu care onorează preoșimea. Apoi,

nu mă împac nici cu felul cum vede Sf. S. unele lucruri. În privința unora sunt chiar nedumerit. De aceea să-mi fie permis a-mi exprima prima unele păreri și nedumeriri asupra articolului din chestie. Și pentruca pâr. Popa nu-mi găsească vina, că nici de astădată nu-mi cetit cu atențiune ceea ce a scris Sf. Sa, rezumă ideile principale din articolul „Simțul datoriei”.

1. Necesitatea vizitațiilor neașteptate care ne arată „vieța parohiei, vieța creștinească” din ea; 2. Felul cum înțeleg unii preoți — și câte cazuri de aceste vor fi — să-și împlinească slujba, dând „certificate de complezanță” preoților. 3. Vieța creștinească la poporul nostru, „în multe părți în plin regres” și aceasta și din vina noastră, a preoților.

Acum, credința mea este că e greșită susținea, că fără vizitațiuni neașteptate nu cunoaște „vieța parohiei, vieța creștinească”. Și tot o eroare este a crede, că printr'o vizitațiune neașteptată îți apare și poți cunoaște întreaga vieța parohiei și vieța creștinească din ea.

Pentru prima afirmare invoc în sprijinul meu diferitele rapoarte ce se înalțează an de an Preav. noastre Superiorității, ca: „Date statistice”; „Conspectul ziarelor”; al „trecerilor dela o religie la alta”; etc. Scopul acestora este tocmai acela de a prezenta icoană fidelă a vieții creștinești din parohie. Răsfoiește-le și cunoscând mediul din parohie; mentalitatea oamenilor; greutatea luptei preotale ș. a., din ansamblul acestora poți apoi să formezi o idee și o judecată despre întreaga vieță parohială.

2. Din parte-mi, apoi, socot că printr'o vizitațiune neașteptată nu poți prinde întreaga vieța parohiei. Nici pe departe. Ca să-ți poți face o idee despre ea, ești nevoit să cerți informațiuni tot preotului. Altoru nule poți ceri informațiuni, putând foarte ușor comite imprudențe pastorale. Ori, necunoscând persoane să întâlnești un informator rău intenționat. Respectiv, să lași impresia penibilă, că preotul e suspicios, ori sub cercetare disciplinară. Toate aceste ar impresiona neplăcut atât pe preotul cât și pe credincioșii lui.

Cum putem cunoaște atunci, vieța pa-

Foița „Unirii”

Robul lui Hristos

— Pr. Eduard I. M. Poppe, † 1924 —
de P. Străjeru

Nimic mai frumos, mai viu și mai puternic totodată, ca un suflet preoțesc ce trăiește din plin pe Hristos. Acestuia inimile i-se deschid, conștiințele i-se pleacă; cei buni îl urmează, cei răi, chiar și de ar grăi și de ar lucra împotriva lui, în cutele cele mai tainice ale sufletului lor îl păstrează stimă neștirbită. Cu adevărat: unuia ca acesta toate-i sunt cu puțință întru Hristos stăpânul său. Măcar de ar fi făptura lui trupească neînsemnată, arătarea lui cea dinafară puțin atrăgătoare, anii vieții lui pe scurt măsurai.

Cum a fost robul lui Hristos *Eduard I. M. Poppe*, stins din viață în floarea vârstei, dar în faima sfințeniei, la 9 Iunie 1924, în târgușorul belgian Moerzeke. Șase zile, cât a stat pe catafalc, mulțimile, valuri-valuri, s'au perindat în fața rămășițelor sale de humă, aducându-i cele mai scumpe și mai simțite omagii creștinești. Iar card. Mercier, de strălucită și sfântă pomenire, care avea să-l urmeze peste doi ani în veșnicie, din partea sa a dat îndrumări celor în drept să adune cu scumpătate anumite date ce prevedea că nu peste mult

se vor cere în vederea ridicării adormitului întru Domnul la cinstea altarelor. Cum s'a și întâmplat. Și încă mai curând de cum și-ar fi putut da cineva cu închipuirea.

Povestea vieții acestui preot după inima lui Hristos nu-i lungă, dar e cu atât mai cuprinzătoare. Întru ea se adevărește cuvântul Scripturii pe care atât de des a cetit-o și recitit-o: *Explevit in brevi tempora multa*. S'a născut în 18 Decembrie 1890 în târgușorul Temeche, din părinți cucernici și cu frica lui Dumnezeu. Eduard e al treilea din cele unsprezece vlăstare ale acestei binecuvântate familii de modest bratar care a dat bisericii cinci călugărițe, un preot călugăr capucin și preotul de mir de care tocmai e vorba. Studiile secundare le face ca mic seminarist (după ce o vreme deprinsese meseria tatălui său) în Gent. Bacalaureatul îl trece în 1910. Urmează un an de miliție. Apoi filozofia, ca seminarist, la univ. din Louvain, unde ia doctoratul. De-aci larăși la Gent, pentru studii teologice superioare. Îl surprinde însă războiul și e înrolat în armată. Grav rănit la Namur, se reface în casa parohială a unui preot dela țară. Își îndreaptă pașii spre seminarul teologic. Dar rectorul îi spune că-i chestie de conștiință să se răntoarcă pe front. Și dânsul încearcă marea cu degetul: se deghizează în contrabandist de petrol, ca să poată da ascultare sugestiei rectorului și să treacă din teritoriul ocupat de trupele germane în partea de țară

afiătoare în stăpânirea armatei belgiene. Îl descoperit însă de paznicii teutonici și pedepsiți. Trecând și asta, se întoarce din nou la dragostea dintâiu: seminarul. O vreme în Malines apoi la Gent. Aci e și hirotonit în 1916 și trimis la parohia S. Coleta, în cartierul muncitorilor și a nevoiașilor de tot felul. — Și de aceasta se începe pilduitoarea lui viață eroică preoție și pastorație.

Simplu, după vorbă după port, și încă de o simplitate evanghelică, nicăiri nu se simțit așa bine ca între cei umili, săraci și mici. Și nimeni, niciodată nu l-a putut cupriza done lucruri: să se îmbrace și el „bun” și să strângă bani albi pentru zile negre. Toate ce agonisia dădea nevoiașilor. Bani și halate. Tot mobilierul camerei sale de dormit conținea dintr'o saltea cu paie, un scaun și un spălat. Restul a fost îndepărtat. De încălzit n'a fost modru să fie convins c'ar fi cu cale să-l încălzească chilia. Cu ghetetele petecite, halatele pfonosite și pălăria mai mult decât uzată: apă își colinda parohia în lung și lat, dela familie la familie. Toate protestele parohului au rămas zadarnice, odată ce își lămurise duhovnicul că căpătase învoirea lui. Și nici când s'a nimerit să întovărășiască pe stradă, în Malines, pe card. Mercier, n'a putut fi înduplecat să se pună mai bine în rând. — Las' că acel rector a cugetării și, deasemeni, un erou al spiritului lității evanghelice, departe de a-l face vreodată reproș pe acest titlu, l-a stimat ca nimeni altcineva

robiei? Răspund: Din sinceritatea rapoartelor anuale înaintate Preav. noastre Superiorității; din rapoartele înaintate de către protopopii tractuali în urma vizitațiilor părintești; binevoitoare; sfătuitoare și îndrumătoare. Să te îndoești de sinceritatea acestora, însă e lucru tescat. Dărâmi, atunci, tot ce s'a clădit până acum. Ori tocmai de această sinceritate se îndoește păr. Oct. Popa. Ceeace socot că-i greșit pentru că ar însemna lipsă de conștiință. Dar dacă această conștiință preoțească nu există, poți face vizitații neașteptate câte vrei. Din preotul fără conștiință preoțească, nici când nu vei face preotul lui Hristos. Noroc însă, că conștiința preoțească e încă vie la majoritatea preoților noștri.

3. Cătu-i pentru „certIFICATELE DE COMPLEZANȚĂ”, în mai bine să nu răspund. Înțelepciunea poporului nostru, concretizată în admirabile proverbe, mă sfătuește la aceasta. Le cunoaște sigur — și păr. Popa. Eu las să-și aleagă Sf. Sa care-i convine. Statul proverbelor este, să nu te amesteci în lucrurile altora. Să-și vadă fiecare de ale lui. Adecă, să nu ne amestecăm în lucrurile protopopilor. —

Afirmația că vleața sufletească la popor e în plin regres, nu stă nici ea. Dimpotrivă, în multe — foarte multe — părți, vleața creștinească la poporul nostru e în plin progres. Edificările de biserici; misiunile; societățile religioase ș. a., ne sunt mărturie. Ori, asta dovedește, că majoritatea covârșitoare a preoștilor noastre e la înălțimea chemării sale. Și muncește din greu. Și aleargă. Și asudă în pastorație și lupte grele.

Că se întâmplă și defecțiuni; treceri; conșubinate, etc. admit. Dar acestea au fost, sunt și vor mai fi. Cele mai multe nu din vina preotului. Iar singurul procent ce militează în defavorul lui, nu ne este lertat să-l generalizăm; și să acuzăm preoșimea de lene și alte slăbiciuni. Nici nu trebuie să ne speriem. Lupșătorii adevărași, nu se sperie așa ușor. Și apoi e bine să știm și aceea, că s'au schimbat și mentalitățile. Credincioșii nu mai sunt cei vechi. Deci și aici trebuie să căutăm originea anurilor rele ce stăpânesc în lumea turmelor

cuvântătoare. Nu numai la preoși. Drept, totul se poate reface. Dar, desigur, nu într'un an.

Răzimat pe considerente ca cele de mai sus, eu rămân și pe mai departe pe lângă părerea, că este o conștiință preoțească, care îndeamnă pe preoși la muncă și-i muștră la nevole, și sub impulsul căreia, preoșii de rând, umiliți servi a lui Hristos, împrăștiți pe văl, câmpii și munți, lucrează cu râvnă la transformarea vieții creștinilor noștri, contribuind la ridicarea măreșului edificiu al creștinătății; la mărirea Bisericii lui Hristos și la fericirea neamului.

Pr. I. Man

Necatolici de-un gând cu Papa. Cel mai îndârjit opozanți ai Papii au fost și sunt calvinistii. Cu toate acestea, în fața atitudinii atât de demne și de neșovăelnice a Sf. Părinte privitor la răstăcirile bolșevice și naziate, înțeleg să se plece cu venerație și acești fii obstinați și tari cu cerbicea. Periodicul săptămânal al bisericilor reformate din Țările de Jos, *Der Herold* din Amsterdam, scrie într'un număr recent:

„Pius XI, în pofida unei boale grele ce-l ținutuse la pat multă vreme, a elaborat, în săptămânile de suferință dinaintea Paștilor, două enciclice: una împotriva comunismului din Rusia și alta împotriva naționalismului din Germania, cari (enciclice) în spiritul și miezul lor merită cea mai înaltă considerație și aprobare din partea întregii creștinătăți. Părerile ce avem noi ca protestanți, și mai ales în calitate de calvinști, cu privire la Papa, nu trebuie să ne împiedice a fi mulțumitori Papii pentru că a făcut o atât de impunătoare mărturisire împotriva acelor forțe atât de primejdioase pentru creștinism și creștinătate, cari se manifestă în bolșevism și național-socialism. Biserica Romei n'a încetat a fi o putere mondială și când Capul acestei Biserici își ridică cuvântul pentru a apăra principiile noastre creștine amenințate de acele forțe ale răutății, noi înțelegem unitatea superioară care, în ciuda tuturor deosebirilor, ne ține strâns uniți“.

Așa scriu despre Papa și pășirea lui în contra celor două bolșevisme: roș și alb, biserici calvini din Olanda bunului simț omenesc și creștin.

Biserica „să intereseze“. Ziarul *America* din Cleveland-Ohio (9. 3. 37) scrie că la întrunirea din Tarry-Town alor 11 biserici protestante din Statele Unite, reprezentate de 1000 trimiși ai lor, a luat cuvântul și *Rockefeller-Junior*, miliardarul arhicunoscut. Ținând să spună fără ocolișuri ce crede dânsul despre biserica creștină, a declarat, între altele: „Privind în viitorul bisericii creștine, nu ne poate scăpa din vedere un fapt:

„Dacă biserica, ca instituțiune, trebuie să mai continue, ea trebuie să fie biserica în care copiii Dv., ai mei și ai altor oameni, să fie interesați; despre care ei cred că este vitală în viața lor și pe care sunt gata să o ajute cu banii de serviciu. Ori care altă biserică, ori cât de dragă mi-a fost mie, ori vouă, fără a întreba cât de departe în trecut și-a avut originea, va pieri la urma urmelor atunci când noi vom dispărea după scenă“.

Toată acțiunea catolică aceasta o țintește: să cointerezeze și pe nimeni la buna stare și la progresul Bisericii. Bine știind că Biserica e a tuturor binecredincioșilor, fiecare avându-și în cadrele ei locul și rostul propriu și îndată ce devine proprietatea exclusivă a unora cu escluderea a altora, pentru cei excluși înceată de a mai exista efectiv.

Tinere perechi de logodnici la Sf. Părinte. Duminica trecută, în 11 Aprilie c., Sf. Părinte a primit în audiență nu mai puțin de 400 perechi de logodnici. Mănați de dorul de a se apropia de taina căsătoriei având binecuvântarea Vicarului Domnului, acesta le-a împărțit-o cu dragă inimă, pomenindu-le totodată datorința care le incumbă de a fi părinți buni în sensul creștinesc al cuvântului, pentru că familiile ce se ridică să fie străbătute și stăpânite de spiritul lui Hristos.

În afară de iubirea săracilor și a săraciei, mai avea două iubiri: a copiilor și a preoților. Pe copii i-a făcut să îndrăgească pe Isus euharisticul. I-a îndemnat — și cu cât drag l-au ascultat! — să vină seară de seară la câte o scurtă adorație. Drept că dintr'asta a ieșit, la început, bucluc cu bătrînii și bătrînele ce se nimeriau să fie aflați la ocinașe în biserică de stolurile feșilor-logofeșilor cu argint viu în picioare... Il tulburau în evlavia lor potolită. Dar cu vremea s'au împăcat lucrurile. În 1917, în vacanța de vara, infiripă „Asociația copiilor și copilelor ce se împărtășesc zilnic“. Se începe, în Iunie, cu 30 de membri și membre. Și numărul lor a tot crescut. Printr'asta prinde puteri noul „Cruciada Euharistică“ pornită de premonstratenzii din Averbode. Mișcarea aceasta întâu cuprinde Belgia toată, apoi trece peste hotarele țării. Azi e răspândită peste țări și mări, în mai bine de 12 state creștine și necreștine. Și alături de ea s'a realizat și cealaltă idee măreață: „Opera Catehetică“, pentru instruirea celor micuși și neorientați într'ale religiei.

Fără a se zbrobi multă cu pastorația celor mici și a celor mari, și multele lipsuri și cazue i-au măcinat firava lui sănătate. Mai ales că se ostentia și cu apostolia scrisului. (A scos un ziar pentru copii; a scris la revista „Pastor Bonus“; a tipărit cartea „Îndrumări pentru preoși“, ș. a.). La vârsta de 28 de ani e viăguit și doborât cu totul. Pentru un moment prinde totuși puteri, în urma unei scri-

sori a card. Mercier, dar nu peste mult cade din nou la pat. De pe care nici nu s'a mai sculat, ani de zile, până la suflarea din urmă. Mâna Domnului se lăsase greu asupra lui.

Aceasta însă nu l'a abătut. În mijlocul suferințelor fără număr, fizice și morale, și-a ridicat gândul și inima la Cel de sus, oferindu-se ca victimă de bunăvoie mai ales pentru sfințirea preoților. Rândurile scrise de dânsul în acele zile de negrăite dureri, sunt dintre cele mai mișcătoare ce i-e dat omului să celtască chiar și în însemnările intime ale sfinților:

„Se zice că sunt pușini preoși. Dar asta nu-i adevărat chiar de fel. Sunt prea pușini preoșii sfinți. Dacă ar fi mai mulți preoși sfinți, ar fi și altă mai multă lume sfântă. Știința e un ajutor de mare preș. Dar la urma urmelor totul atârână de sfințenie. Un sfânt știe mai mult decât un savant; poate face mai mult decât un învățat; e mai zmerit decât un învățat“. Apoi notează: „Da, Stăpâne: vreau să sufăr; să tot sufăr. Cât vrei Tu; când vrei Tu; până vei vrea Tu; cum vrei Tu“.

Și tot a lui este și mărturisirea duloasă: „Stăpâne, vreau să fiu sfânt, de aceea vreau să sufăr; Stăpâne, vreau să sfințesc pe alții, de aceea vreau să sufăr; Stăpâne, vreau ca preoșii să fie sfinți, de aceea vreau să sufăr; Stăpâne vreau să întorc pe păcătoși, de aceea vreau să sufăr; Stăpâne, vreau să cresc copiii de așa cât să se cuminece zilnic, de aceea vreau să sufăr... Când deci întristarea va cerca să se înstăpânească asupra mea, eu voi zice:

Stăpâne, vreau suferință! Și de mă va copleși groaza de sleirea puterilor mele, voi striga iarăși: Vreau să sufăr. Da Stăpâne; eu însumi vreau aceasta“.

Cerul i-a primit oferta. Cel din urmă trei ani ai vieții sale au fost o necurmată înlănuțire de suferințe de tot soiul. Din gura lui însă cuvânt de valet nu s'a auzit. Ba și așa, cu ultimele resturi de forțe ale unui om sfârșit, nu odată s'a sculat ca să meargă la întruniri religioase de-ale copiilor și de-ale clerului și să-i îndemne pe toți și pe toate să înainteze mereu pe cărările aspre ale Spiritului. Moartea l-a surprins tocmai când, cu o supremă efortare, se sculase să plece la jertfelnicul Legii celei Noue ca s'aducă jertfa cea de taină pentru izbânda dorurilor sale sfinte. — Scriese cândva: „Așa trebuie să trăim încât la moartea noastră să se poată cânta: Magnificat anima mea Dominum (Mărește suflete al meu pe Domnul). El așa a trăit și așa i-a fost și sfârșitul în chilla sărăcăcioasă a mănăstirii călugărișelor vincentine din Moerzeke; chille mirezmăltă de rugăciunile, suferințele și jertfele acestui sfânt slujitor al jertfelnicului creștin. Acum s'a odihnit și a aflat ușurare multă. Și e mare foarte numărul acelor cari împărtășesc credința cardinalului Mercier: într'o zi bine cunoscută Celui de sus, chipul acestui rob al lui Hristos va străluci pe altare, împodobit cu gloriola sfinților.“

Știri mărunte

Nou vicariat episcopesc. E cel înființat de *Psf. Iuliu al Clujului*, prin decretul No. 936—1937, în *Gherla*, sub numirea de »Vicariatul Episcopesc al Gherlei«. Faptul că acest oraș a fost vreme de trei sferturi de veac orașul de reședință al episcopilor noștri din eparhia cu acelaș nume, îndreptățește deplin actul episcopal-consistorial care-l face de acum sediu al unui vicar episcopesc. Cu noua demnitate de vicar episcopesc al Gherlei a fost investit *păr. Dr. Virgil Bălibanu*, profesor la Academia Teologică din Cluj și care, vreme de 11 ani de când s'a reîntors dela studii teologice din Roma, s'a ostenit și în alte slujbe eclesiastice, ca: secretar episcopesc, ș. a.

Lucruri bune la Blăjei. Turma cuvântătoare a tânărului *păr. Gavril Filip* e dintre acelea cari ascultă graiul păstorului. În special Reuniunea »Sf. Maria« a femeilor poate sluji ca model. Numai în ultimii doi ani a adus jertfe de peste 10.000 Lei, împodobind biserica parohială cu icoane, prapuri, tapete și confecționând coperitare de prestol și alte albituri bisericesti necesare. Intreg Postul Mare membrele merg zilnic la adorație: Miercuria și Vinerea copile; în alte zile femei în vârstă, Duminecile și sărbătorile, femei și bărbați, copii și copile, se cuminecă în grupuri impozante. La *reînnoirea misiunilor* de Dumineca trecută, — reînnoire făcută de *păr. Dumitru Neda* prof. de teologie în Blaj — biserica s'a dovedit neîncăpătoare în special pentru mulțimea de femei participante, multe chiar necatolice, aduse aci de râvna membrilor Reuniunii »Sf. Maria«.

Câte biserici și preoți catolici mai sunt în Sovietia? Semioficiosul Vaticanului, *Osservatore Romano*, (11. 4. 37) e informat din Varșovia că din cei 8 episcopi, 810 preoți și 410 biserici catolice, câte erau la 1917 în Rusia, astăzi mai sunt 10 preoți și 11 biserici. Acum, de curând, au mai murit doi și din puștii aceștia: P. I. Brydycki, dela biserica dominicanilor din Kamiennec-Podolki și E. Kaplanowski din eparhia de Kamiennec. Acesta s'a stins în surghiun.

Locale. Vinerea viitoare, de praznicul S. Gheorghe, va predica în catedrală *păr. Dr. Coriolan Pop-Lupu*, prof. la Academia Teologică. — De Florii va predica *păr. I. Moldovan*, canonic mitropolitan.

— A noua conferință în seria celor aranjate de desp. Blaj al »Astrei« a rostit-o Dumineca trecută, în sala de gimn. al lic. de băeți, *păr. Ștefan Manciu*, subdir. liceului »Sf. Vasile«. Tema tratată, obiectiv și comprehensiv: »Blăjenii în Moldova și Bucovina«.

— În aceeaș sală a lic. de băeți »Sf. Vasile« a aranjat și Soc. de lectură a elevilor dela Liceul Comercial din loc o reușită *ședință festivă* închinată memoriei lui Ion Creangă. Programul variat și select, în bucăți de muzică vocală și instrumentală, declamații, o scenă din Caragiale și o disertație ocazională (C. Fodor). Conducerea acestei serbări au avut-o dna prof. Paulina Mătieșiu și dd. profesori A. Nemeș și I. Florea.

— Școala de aplicație de pe lângă Școala Normală de fete a aranjat și ea, Dumineca trecută, în sala de gimnastică a Institutului Recunoștinței o foarte drăguță *serbare școlară*, la care a asistat și I. P. S. Sa *păr. Mitropolit*, ca și la a elevilor dela Comerț. Această serbare a fost condusă de dna prof. Virginia Puia și dq. inv. M. Cojocaru și T. Petran.

— Săptămâna aceasta s'au ținut *exercițiile spirituale* pentru elevii liceului »Sf. Vasile« de

băeți. Conducător al acestor deprinderi sufletești pentru cursul superior a fost *păr. Iosif Pop* din Galtiu — fost profesor la acest liceu — iar pentru cursul inferior *păr. Dr. Ioan Suciu*, prof. de religie.

— Doamnele din asociația de adorare a Preasfântului Sacrament al altarului, au depus o cunună pe mormântul neuitatei și mult regretatei lor conducătoare *Maria Suciu*. Tot în amintirea ei au dat și mici ajutoare la 3 fete orfane, în suma de 770 Lei.

Călugărițele în Germania. Furia nazistă s'a abătut și asupra călugărițelor din învățământul german. Ziarul catolic *Linzer Volksblatt* aduce știrea că, până la 10 Aprilie c., au fost închise școalele alor mai bine de 50 mănăstiri cu peste 600 călugărițe profesoare, respectiv învățătoare diplomate. Populația le are însă dragi. Dănele, la rândul lor, se achită cu demnitate de simpatiile ce li-se arată, făcând pe îngrijitoarele de biserici și de odăjdile sacre, ajutând la serviciile sacre ca sacristane, ori la orgă. Iar altele asistă, prin familii, greu bolnavii. O parte din ele a luat drumul Americii de Nord. Altă parte așteaptă imbarcarea pentru Brazilia. — De notat că începând cu 1 Aprilie c., nici o călugăriță n'a mai putut ieși în public îmbrăcată în portul cinului său. Ba la Mıldorf pe Jnn (Bavaria) s'a interzis strict, de autoritățile național-socialiste, să se deie orice fel de ajutor călugărițelor.

Turcii catolici pentru nemții catolici prigoniți. O știre din Stambul anunță că Turcii catolici au constituit un comitet pentru ajutorarea foarte numeroșilor creștini catolici Germani cari au căutat scăpare din satrapia neopăgână a lui Hitler în republica lui Atatürk necreștinul. — Și se vede că aci e mai multă umanitate decât în Hitleria crucii încârligată.

Telefonul „Unirii“

P. Galtiu. Am trecut de pragul »exprimării dorințelor«. Din rânduială mai înaltă, *noile enciclice papale sunt traduse gata* și se culeg de zor în Tipografia noastră Seminarială. În curând vor apare, în formă de broșură simpatică și, putem asigura, într'o frumoasă limbă românească. Și nu numai cele două dintâi, contra comunismului și național-socialismului; ci și a treia, cea despre stările din Mexico. Fiindcă ele formează un întreg. Cuprind doctrina Bisericii asupra celor mai arzătoare probleme sociale dela ordinea zilei. — De sine înțeles, că nu sunt destinate numai preoților. Lor în primul rând. Datoria lor este însă de a le răspândi cu toată puterea în rândurile credincioșilor. Mai ales ale intelctualilor. Nu se poate spera o sănătoasă îndreptare a lucrurilor dacă nu se va face înainte de toate, lumină în haosul doctrinar care zăpăcește mințile. Intocmai ca la începutul lumii!

B. Cluj. Limpede ca lumina: *cea dintâi statuie care se va ridica în Blaj trebuie să fie a vlădicului Inochentie*. Fiindcă, din capul locului, fără actul istoric de acum 200 de ani, n'ar exista nici »Blajul«, nici »problema statuilor«. Este deci cât se poate de firesc gândul celor ce acum organizează apropiatele serbări bicentenare dela întemeierea orașului nostru, de a da avânt nou vechilor inițiative ținând înălțarea unui monument muzeicului întemeietor I. Micu și de a găsi modalitățile pentru a se ajunge cât mai curând la realizarea ideii. — Până aci suntem cu totul de acord cu Dv. Nu avem însă aceeași încredere în »sprijinul larg pe care autoritățile comunale și județene ar înțelege să-l dea unui gând atât de nobil și de românesc«. Ar fi, de sigur, și asta ceva »foarte firesc«. Răsfoiți însă »Bugetul general de venituri și cheltuieli al județului Târnava-Mică pe exercițiul 1936—1937«. Vă asigurăm, n'o să vă plătească. E plin de surprize pe toate paginile. Senzațional chiar, pe alocurea. Imposibil să vă semnalăm aci tot ce-i vrednic de știut și de reținut din el. Le va veni ea, vremea, la toate. Deocamdată, opriți-vă numai la pg. 9: cheltuieli diverse, nr. crt. 58. Iată cum sună: »Contribuția județului pentru ridicarea unui monument lui I. C. Brăteanu în Blaj... 200.000 lei«. Nu veți afla însă nici un șir și nici un leu părțit pentru a face ceva în amintirea lui Inochentie! Absolut nici un leu! Ca și când Blajul n'ar avea nici în clin nici în mănec cu numitul arhiereu. Așa gândesc onoratele noastre »autorități județene!« — De sigur, noi înțelegem prea bine... cum devine cazul. Ne aducem aminte când și cum a pornit geniala inspirație de a ridica marelui bărbat de stat care a fost nemuritorul I. C. Brătianu statuie la Blaj. (Cea dintâi în România. Poate pentru motivul că I. C. B. n'a fost nici odată la Blaj!) Am spus, de pe atunci, că dacă ar trăi acum marele român ar ști el să cheme la măsura bunului simț pe cei cari, căutând să-l preamărească în această formă, în realitate. Au cam simțit acest lucru și domni cu musca pe căciulă. Au decis deci, mai apoi, să facă deodată două monu-

Tipografia Seminarului Teologic gr.-cat. Blaj

mente: unul lui Inochentie și altul lui I. C. Brătianu. Când îi vorba de trecut la faptă însă, bugetul ne lăsa, rește cam cum umblă mîntea »autorităților«. — În privește sfârșitul, el este neîndoios.

P. Reghin. Vremuri grele și zări întunecate. Să se mai face marea unire a bisericilor, după gândul Mitropolitului. Lăsați ogni speranță! De ce? Nu vrea decât Ciuhandu dela Arad! A aflat Preacucernicia Sa ceva despre »chierările de sirene ale Romei papale« adresate mai ales orientailor. Dar nu vrea să le dea ascultare. În definitiv, de ce ne-am »înfunda noi... în rătăcirile credință și în alte inovații ale Romei și în despoticele jug ierarhic al Papalității?« (Asta mai ales! E mult mai plăcută rânduiala noastră concretizată în vechea formă Graeci sine lege!). Problema trebuie simplificată. Să treacă Românii uniți la ortodoxie, și-i gata treaba. Să cer interesele naționale, trecute prin lumina înțelepciunii cucernice a *păr. Ciuhandu*. Că de aici până la fondul chestiunii — care e una de credință, nu de târguțenie — de adevăr etern nu de pretinse și greșit înțelese interese trecătoare — e altă treabă. Sf. Sa așa crede. A scris cărți întregi despre aceste descoperiri catastrofice. Și se miră grozav că nu i-a răspuns nimeni nimic; că un »uniet«. Asta de sigur, fiindcă înțelepciunea lui e zdrobitoare. — Așa stau lucrurile. Cum s'ar putea deci, marea înfrățire? Imposibil. Cu atât mai imposibil, că nici de-acum înainte nu se va ocupa nici un »uniet« de grozavele deșteptăciuni ale *păr. Ciuhandu*. Fiindcă nimeni n'are vreme de pierdut de geaba și de bătaie, ap'a'n piuă. Ci vor dori toți »unietii« ca *păr. Ciuhandu* să continue în același gen. Este foarte amuzant. — Pare rău doar de un lucru: că nu se mai face unire. Nu vrea *păr. Ciuhandu*. Păcat!

Banca Populară „Axente Severu“

invită pe asociați la

adunarea generală

care se va ținea *Miercuri, 21 Aprilie 1937, orele 11 a. m.*, în localul băncii din Blaj (Plaj In. Micu), cu ordinea de zi reglementară.

Dacă la această dată nu se va întruni numărul de membri statutar, adunarea se va ținea *Vineri, 23 Aprilie 1937*, la aceeași oră și local, și cu aceeași ordine de zi, indiferent de numărul participanților.

Blaj, la 1 Aprilie 1937.

Consiliul de adm.

Publicare de licitație

În ziua de 4 Mai la 2 ore după prânz curatoratul gr. cat. din SĂSCIORI va ținea licitație publică minuendă, în localul școlii primare, cu oferte închise, pentru darea în întreg prindere a *edificării din nou a bisericii*.

După deschiderea ofertelor curatoratul va afla de bine, va proceda eventual la licitație orală minuendă. Ca garanție se depune 5% cauțiune în numerar sau rente garantate de stat.

Devizul, planul, condițiunile speciale generale, aprobate de Prea Ven. Ordinarul din Blaj, se pot vedea în fiecare zi la oficiul parohial din loc.

Săsciori, la 4 Aprilie 1937.

Maxim Motoc
paroh

David Motoc
1-2
curator prim

De vânzare

Casa Dr. Alexandru Macelariu din Strada Timotelu Cipariu. Informații pot cere la DI prof. IOAN BACĂU, Lugoj Str. Andrei 20. (2-2)

Citiți și răspândiți

„UNIREA“